

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ανάπτυξη Ανοικτού Ακαδημαϊκού Μαθήματος

Ενότητα: Εκπαιδευτικό υλικό και πνευματικά δικαιώματα

Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα – Βασικά σημεία του νομικού πλαισίου που διέπει τα πνευματικά δικαιώματα

Κεντρική Ομάδα Έργου «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών»

Κέντρο Λειτουργίας και Διαχείρισης Δικτύου

1. Πνευματική Ιδιοκτησία: βασικοί ορισμοί και έννοιες.....	5
1.1 Τι είναι Πνευματική Ιδιοκτησία;.....	5
1.2 Ποια δικαιώματα περιλαμβάνει η Πνευματική Ιδιοκτησία;.....	6
1.3 Πώς η Πνευματική Ιδιοκτησία διαφέρει από χώρα σε χώρα;.....	7
1.4 Πόσο διαρκεί η πνευματική ιδιοκτησία;.....	7
1.5 Τι είναι η άδεια;.....	7
1.6 Τι είναι ο δημόσιος τομέας;.....	8
1.7 Τι είναι οι ανοικτές άδειες;.....	8
2. Άδειες Creative Commons (CC).....	10
2.1 Τι είναι οι άδειες Creative Commons (CC);.....	10
2.2 Ποια είναι τα είδη των αδειών Creative Commons;.....	10
2.3 Τι σημαίνει μη-εμπορική χρήση;.....	13
2.4 Πώς είναι σχεδιασμένες οι άδειες Creative Commons;.....	15
2.5 Ποιες είναι οι προσαρμοσμένες και ποιες οι γενικές άδειες;.....	15

Το κείμενο αυτό απευθύνεται στους διδάσκοντες και τις διδάσκουσες του Πανεπιστημίου Αθηνών που προτίθενται να δημιουργήσουν ένα Ανοικτό Ακαδημαϊκό Μάθημα κατά τα πρότυπα του έργου «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών» (2012-2015) μετά το πέρας του έργου και παρουσιάζει τα βασικά σημεία του νομικού πλαισίου που διέπει θέματα πνευματικών δικαιωμάτων. Μία εκτενέστερη παρουσίαση σχετικών θεμάτων περιέχεται στο εκπαιδευτικό υλικό του ανοικτού ψηφιακού μαθήματος «Πνευματική Ιδιοκτησία και Ανοικτά Μαθήματα – Ανοικτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι (OCG104)» της πλατφόρμας GUNET eClass στη διεύθυνση <http://eclass.gunet.gr/courses/OCGU104/>

Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζονται βασικοί ορισμοί και έννοιες της Πνευματικής Ιδιοκτησίας και των δικαιωμάτων που τη συνοδεύουν με έμφαση στο ελληνικό νομικό πλαίσιο. Η δεύτερη ενότητα έχει ως αντικείμενο τις άδειες Creative Commons. Οι συγκεκριμένες άδειες αποτελούν παγκοσμίως το πιο διαδεδομένο σχήμα ανοικτών αδειών και είναι αυτές με τις οποίες διατίθενται τα Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα του έργου «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών» (2012-2015).

Δήλωση αποποίησης ευθύνης: Το κείμενο αυτό περιέχει πληροφορίες γενικού μόνο χαρακτήρα οι οποίες δεν προορίζονται για την κάλυψη συγκεκριμένων περιπτώσεων φυσικών ή νομικών προσώπων. Οι πληροφορίες αυτές δεν είναι απαραίτητα πλήρεις, ακριβείς ή ενημερωμένες και δεν μπορούν να θεωρηθούν ως επαγγελματικές νομικές συμβουλές.

1. Πνευματική Ιδιοκτησία: βασικοί ορισμοί και έννοιες

Σε αυτήν την ενότητα εξετάζονται τα ακόλουθα θέματα:

- Τι είναι Πνευματική Ιδιοκτησία;
- Ποια δικαιώματα συνδέονται με την Πνευματική Ιδιοκτησία;
- Πώς η Πνευματική Ιδιοκτησία διαφέρει από χώρα σε χώρα;
- Ποια η διάρκεια προστασίας της Πνευματικής Ιδιοκτησίας;
- Τι είναι μια άδεια Πνευματικής Ιδιοκτησίας;
- Ποια είναι τα έργα εκτός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (Δημόσιος Τομέας);
- Τι είναι οι ανοικτές άδειες;

1.1 Τι είναι Πνευματική Ιδιοκτησία;

«Πνευματική Ιδιοκτησία (Π.Ι)»¹ είναι το σύνολο των δικαιωμάτων που ο πνευματικός δημιουργός ενός έργου αποκτά αυτομάτως με τη δημιουργία του, και τα οποία του δίνουν τη δυνατότητα να ελέγχει αποκλειστικά τη χρήση του έργου του. Με νομικούς όρους, ως έργο νοείται κάθε «*πρωτότυπο* πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή». Ως έργα θεωρούνται, μεταξύ άλλων, γραπτά ή προφορικά κείμενα, οπτικοακουστικά έργα, φωτογραφίες, μουσικές συνθέσεις, θεατρικά έργα, χορογραφίες, τα έργα των εικαστικών και των εφαρμοσμένων τεχνών καθώς και οι βάσεις δεδομένων και τα προγράμματα Η/Υ.

Επιπρόσθετα, ο όρος «Πνευματική Ιδιοκτησία» αναφέρεται στο σύνολο των νόμων που διέπουν τα δικαιώματα αυτά και ρυθμίζουν την κατοχύρωση, διαχείριση και εκμετάλλευση ενός έργου.

Η ισχύουσα σήμερα ελληνική νομοθεσία για την πνευματική ιδιοκτησία βασίζεται στις ρυθμίσεις του Ν.2121/1993, όπως έχει μεταγενέστερα τροποποιηθεί, κυρίως με το Ν.2435/1996 (άρθρα 3 και 10), το Ν.2557/1997 (άρθρο 8), το Ν. 2819/2000 (άρθρο 7), το Ν.3049/2002(άρθρο 14), το Ν.3057/2002 (άρθρο 81), το Ν.3207/2003 (άρθρο 10 παρ.33), το Ν. 3524/2007 (άρθρα 1, 2 και 4), καθώς και με το άρθρο 46 Ν. 3905/2010.

Η Π.Ι αποτελεί συνιστώσα της ευρύτερης έννοιας της Διανοητικής Ιδιοκτησίας (Δ.Ι) (Intellectual Property): άλλα είδη Διανοητικής Ιδιοκτησίας είναι το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, το εμπορικό σήμα και το βιομηχανικό σχέδιο.

Η προστασία που παρέχει η Π.Ι δεν καλύπτει την προσπάθεια, τις ιδέες (επιστημονικές ή επιχειρηματικές) ή τη σύνδεση ενός σχεδίου με κάποιο συγκεκριμένο προϊόν, επιχείρηση ή δραστηριότητα, αλλά την *πρωτότυπη έκφραση αυτών των ιδεών*. Το έργο πρέπει να είναι σε αισθητή μορφή (για παράδειγμα γραμμένο, ηχογραφημένο, σχεδιασμένο, ζωγραφισμένο, φιλοτεχνημένο σε γλυπτό, χτισμένο) ώστε να πληρεί τις προϋποθέσεις της πνευματικής ιδιοκτησίας. Επιπλέον, πρέπει να είναι πρωτότυπο υπό την έννοια της στατιστικής

¹ Copyright, propriete litteraire et artistique, droit d' auter

πρωτοτυπίας, δηλαδή του εάν, υπό τις ίδιες συνθήκες, κάποιος που θα προσπαθούσε να δημιουργήσει κάτι παρεμφερές θα οδηγούνταν στο ίδιο αποτέλεσμα ή όχι.

Διεθνώς, τα έργα των συγγραφέων, καλλιτεχνών και μουσικών συνήθως διέπονται από την Π.Ι., είτε αυτό ορίζεται ρητά είτε όχι. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι δεν υπάρχει υποχρέωση τήρησης τυπικών προϋποθέσεων, ή τήρηση τύπου ή η κατάθεση του έργου, π.χ. σε ένα εθνικό μητρώο, προκειμένου να κατοχυρωθούν.

Στις περισσότερες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, η Π.Ι. λειτουργεί αυτομάτως: δεν απαιτείται από τους πνευματικούς δημιουργούς να δηλώσουν κάπου το έργο τους, ούτε καν να το σηματοδοτήσουν με το σύμβολο της Π.Ι. © προκειμένου να την αποκτήσουν.

1.2 Ποια δικαιώματα περιλαμβάνει η Πνευματική Ιδιοκτησία;

Στην Π.Ι. το δικαίωμα γεννάται στο πρόσωπο του δημιουργού ενός πρωτότυπου έργου αυτομάτως με τη δημιουργία του έργου, και περιλαμβάνει δύο συνιστώσες: το **περιουσιακό** και το **ηθικό** δικαίωμα στο έργο.

Το περιουσιακό δικαίωμα εξασφαλίζει στον κάτοχό του τη δυνατότητα οικονομικής εκμετάλλευσης του έργου δίνοντάς του μια σειρά από εξουσίες, ιδίως την εξουσία να επιτρέπει ή να απαγορεύει: την αναπαραγωγή (δημιουργία αντιγράφου) του έργου με οποιοδήποτε μέσο, τη δημιουργία παράγωγου έργου (μετάφραση, διασκευή, προσαρμογή ή άλλη μετατροπή), τη διανομή του έργου και την παρουσίασή του στο κοινό με οποιοδήποτε τρόπο. Το περιουσιακό δικαίωμα μπορεί να μεταβιβασθεί μεταξύ ζώντων ή αιτία θανάτου. Αυτό συμβαίνει στην περίπτωση που ο δημιουργός δεν διαθέτει τα μέσα να αποκομίσει οικονομικά οφέλη από το έργο του ή/και να το καταστήσει γνωστό στο κοινό, οπότε αναθέτει ή επιτρέπει σε κάποιον τρίτο, π.χ εκδότη, την οικονομική εκμετάλλευση του έργου του συνάπτοντας μαζί τους συμβάσεις ή παραχωρώντας τους άδειες εκμετάλλευσης. Αυτές μπορεί να είναι αποκλειστικές ή μη αποκλειστικές, αναλόγως με το αν παρέχουν ή όχι το δικαίωμα εκμετάλλευσης κατ' αποκλεισμό οποιουδήποτε άλλου.

Το ηθικό δικαίωμα σχετίζεται με τον ιδιαίτερο δεσμό μεταξύ του δημιουργού και του έργου. Μάλιστα, το ηθικό δικαίωμα είναι ανεξάρτητο από το περιουσιακό και παραμένει στον δημιουργό του έργου ακόμη κι αν αυτός μεταβιβάσει το περιουσιακό δικαίωμα. Στο ελληνικό νομικό σύστημα, το ηθικό δικαίωμα εξασφαλίζει στο δημιουργό το δικαίωμα να αναγνωρίζεται ως ο δημιουργός του έργου, το δικαίωμα διαφύλαξης της ακεραιότητας του έργου του, το δικαίωμα να μην επιτρέπει να διασκευαστεί, τροποποιηθεί ή παραποιηθεί το έργο με τρόπο που να μειώνει την φήμη του, το δικαίωμα να αποφασίζει για την πρώτη δημοσίευση του έργου και τέλος το δικαίωμα να έχει πρόσβαση στο έργο του ακόμη και αν έχει μεταβιβάσει το περιουσιακό δικαίωμα. Οι εξουσίες του ηθικού δικαιώματος είναι αμεταβίβαστες μεταξύ ζώντων, ενώ, μετά το θάνατο του δημιουργού περιέχονται στους κληρονόμους του. Σε άλλες χώρες, το ηθικό δικαίωμα ενδέχεται να περιλαμβάνει διαφορετικές εξουσίες.

Τέλος, οι ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες ενός έργου του πνεύματος, οι παραγωγοί υλικών φορέων ήχου ή εικόνας ή ήχου και εικόνας καθώς και οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί είναι δικαιούχοι των λεγόμενων συγγενικών δικαιωμάτων: οι δύο πρώτες κατηγορίες δικαιούχων έχουν το απόλυτο και αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν ορισμένες χρήσεις των εισφορών τους και η δεύτερη κατηγορία να επιτρέπει ή να απαγορεύει ορισμένους τρόπους εκμετάλλευσης των εκπομπών τους. Δικαιούχοι συγγενικών

δικαιωμάτων είναι και οι εκδότες στο σκέλος που αφορά τη σελιδοποίηση και στοιχειοθεσία. Η διάρκεια των δικαιωμάτων αυτών εκτείνεται 50 χρόνια από την τελευταία έκδοση.

1.3 Πώς η Πνευματική Ιδιοκτησία διαφέρει από χώρα σε χώρα;

Το δίκαιο Π.Ι διαφέρει από χώρα σε χώρα. Ωστόσο, υπάρχουν διεθνείς συμφωνίες οι οποίες παρέχουν πρότυπα-προδιαγραφές για τις εθνικές νομοθεσίες με προεξάρχουσα την πρώτη διεθνή συμφωνία, γνωστή ως «Διεθνής Σύμβαση της Βέρνης, για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων», η οποία καθιερώθηκε το 1886 και έθεσε το βασικό πλαίσιο για όλες τις μεταγενέστερες διεθνείς συμβάσεις περί της Π.Ι. και των συγγενικών δικαιωμάτων. Η τελευταία τροποποίηση της Σύμβασης αυτής έγινε το 1971.

Η Σύμβαση της Βέρνης ορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές των εθνικών νομοθεσιών περί πνευματικών δικαιωμάτων, όπως για παράδειγμα την αυτόματη προστασία της Π.Ι. Κάθε συμβαλλόμενη χώρα συμφωνεί ότι η εθνική νομοθεσία της πρέπει να περιλαμβάνει συγκεκριμένους βασικούς κανόνες. Οι συμβαλλόμενες χώρες θα πρέπει να δίνουν στους πολίτες των άλλων συμβαλλομένων χωρών τα ίδια δικαιώματα Π.Ι. με αυτά τα οποία η Διεθνής Σύμβαση παρέχει στους πολίτες της χώρας της.

Σε διεθνές επίπεδο, ο Διεθνής Οργανισμός Διανοητικής Ιδιοκτησίας (WIPO) διέπει την Π.Ι. και άλλα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας.

1.4 Πόσο διαρκεί η πνευματική ιδιοκτησία;

Η διάρκεια της Π.Ι. διαφέρει από χώρα σε χώρα και κυμαίνεται από 50 μέχρι 100 έτη από τον θάνατο του δημιουργού ενώ αυτό το χρονικό διάστημα είναι μικρότερο σε περίπτωση ανώνυμης ή συλλογικής πατρότητας. Στην Ελλάδα, ο γενικός κανόνας είναι ότι το δικαίωμα του δημιουργού διαρκεί για το χρονικό διάστημα της ζωής του δημιουργού συν 70 χρόνια από το θάνατό του, ενώ τα συγγενικά δικαιώματα διαρκούν για 70 χρόνια από τη δημοσίευση του έργου ή έως το θάνατο του δημιουργού. Όταν τα δικαιώματα Π.Ι. ενός έργου εκπνεύσουν, το έργο γίνεται μέρος αυτού που είναι γνωστό ως “**δημόσιος τομέας**” (έργο εκτός Πνευματικής Ιδιοκτησίας).

Έργα που ανήκουν στο δημόσιο τομέα δεν προστατεύονται από την Π.Ι. και επομένως είναι διαθέσιμα ελεύθερα. Στα έργα αυτά μπορούν να έχουν όλοι πρόσβαση και να τα χρησιμοποιούν ελεύθερα και για οποιονδήποτε σκοπό -π.χ. τα έργα αυτά επιτρέπεται να τυπωθούν, αντιγραφούν, αναπαραχθούν, διανεμηθούν, εκτελεστούν, τροποποιηθούν ή πωληθούν.

1.5 Τι είναι η άδεια;

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, ο δημιουργός ενός έργου είναι αυτομάτως ο αρχικός δικαιούχος τόσο του περιουσιακού όσο και του ηθικού δικαιώματος στο έργο (εξαιρέσεις από αυτόν τον γενικό κανόνα υπάρχουν, για το σκέλος του περιουσιακού δικαιώματος, στην περίπτωση που το έργο έχει υλοποιηθεί σε εκτέλεση υπηρεσιακού καθήκοντος υπαλλήλου εργαζόμενου στο Δημόσιο). Επίσης, ο αρχικός δικαιούχος του περιουσιακού δικαιώματος σε ένα έργο μπορεί να το μεταβιβάσει εξ ολοκλήρου σε μεταγενέστερους δικαιούχους (π.χ. εκδότες), ενώ το ηθικό δικαίωμα είναι αμεταβίβαστο για όσο χρόνο ο δημιουργός βρίσκεται εν ζωή και περιέρχεται μετά το θάνατό του στους κληρονόμους του.

Σε κάθε περίπτωση, ο δικαιούχος της Π.Ι. ενός έργου έχει αποκλειστικά το δικαίωμα να παραχωρεί σε άλλον ή άλλους ορισμένες από τις εξουσίες του που απορρέουν από το περιουσιακό δικαίωμα με τη μορφή άδειας.

Η άδεια, λοιπόν, παραχωρείται από το δικαιούχο Π.Ι. ενός έργου, ο οποίος στο πλαίσιο αυτό καλείται **αδειοδότης**, προς οποιονδήποτε θέλει να κάνει χρήση του έργου και ο οποίος καλείται **αδειολήπτης**. Η άδεια περιγράφει σαφώς τους όρους αυτής της χρήσης, δηλαδή τα δικαιώματα τα οποία αποκτά ο αδειολήπτης (π.χ. το είδος και τη χρονική διάρκεια της χρήσης).

1.6 Τι είναι ο δημόσιος τομέας;

Στις περισσότερες χώρες, ο όρος «δημόσιος τομέας ή κοινό κτήμα (public domain)» είναι νομικός και αναφέρεται στο σύνολο των έργων που δεν προστατεύονται από Π.Ι. - αυτή είναι και η έννοια του όρου που ακολουθείται στο παρόν κείμενο. Η συλλογή των έργων του δημόσιου τομέα περιλαμβάνει έργα με όρους πνευματικής ιδιοκτησίας οι οποίοι έχουν χρονικά εκπνεύσει, έργα που από τη δημιουργία τους προορίζονται για τον δημόσιο τομέα, και έργα τα οποία δεν δικαιούνται προστασίας που σχετίζεται με την πνευματική ιδιοκτησία. Αυτά τα έργα, με νομική ορολογία, είναι «χωρίς επιφύλαξη δικαιωμάτων» - και επιτρέπεται ελεύθερα, χωρίς τη λήψη άδειας, η χρήση τους από τον καθένα για οποιονδήποτε σκοπό.

1.7 Τι είναι οι ανοικτές άδειες;

Η Πνευματική Ιδιοκτησία σε ένα έργο κλιμακώνεται από την πλήρη προστασία του, οπότε το έργο παρατίθεται «με επιφύλαξη παντός δικαιώματος» μέχρι τη διάθεσή του στο Δημόσιο Τομέα, δηλαδή, «χωρίς επιφύλαξη δικαιωμάτων».

Κατά την τελευταία δεκαετία, παράλληλα με τις εξελίξεις στις ψηφιακές τεχνολογίες και το Διαδίκτυο, και εν μέρει χάρις σε αυτές, εμφανίστηκε ως τάση και τελικά εξελίχθηκε σε παγκόσμιο κίνημα η δημιουργία ελεύθερα προσβάσιμου ψηφιακού υλικού.

Οι ανοικτές άδειες αναδύθηκαν μέσα σε αυτό το πλαίσιο σε μία προσπάθεια να προστατευθούν τα δικαιώματα των δημιουργών, και ιδιαίτερα των συγγραφέων, σε ψηφιακά περιβάλλοντα τα οποία επέτρεπαν τεχνικά την αναπαραγωγή και το διαμοιρασμό κειμένων χωρίς τη λήψη άδειας. Οι ανοικτές άδειες διασφαλίζουν ότι η αναπαραγωγή και ο διαμοιρασμός γίνεται μέσα σε ένα αυστηρά δομημένο νομικά πλαίσιο το οποίο, όμως, είναι περισσότερο ευέλικτο από το σχήμα «με επιφύλαξη παντός δικαιώματος».

Ανοικτή άδεια είναι οποιαδήποτε άδεια ισχύει/εφαρμόζεται για/σε προστατευόμενο (από τη νομοθεσία περί Π.Ι.) έργο, η οποία επιτρέπει σε οποιονδήποτε να χρησιμοποιήσει το έργο αυτό χωρίς να ζητήσει προηγουμένως άδεια και χωρίς να καταβάλλει τίμημα, υπό τον όρο ότι ακολουθεί τους όρους χρήσης του έργου που έχουν καθοριστεί από τη συγκεκριμένη ανοικτή άδεια. Το γεγονός αυτό δεν σημαίνει ότι το εν λόγω έργο δεν έχει Copyright: η ανοικτή άδεια που το συνοδεύει αναφέρεται σε χρήση του με καθορισμένο τρόπο. Μόνο όταν το έργο πρόκειται να χρησιμοποιηθεί με τρόπο διαφορετικό από αυτόν που καθορίζει η άδεια, χρειάζεται να ζητηθεί (και να δοθεί) διακριτή άδεια από τον δικαιούχο της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Με νομικούς όρους, η διάθεση ενός έργου με ανοικτή άδεια από τον κάτοχο της πνευματικής ιδιοκτησίας λέγεται και **αδειοδότηση** με ανοικτή άδεια.

Οι πιο διαδεδομένες ανοικτές άδειες είναι οι άδειες Creative Commons (CC). Οι άδειες CC προέρχονται από τον οργανισμό Creative Commons, έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό διεθνούς εμβέλειας, ο οποίος ιδρύθηκε το 2001 από ομάδα νομικών με επικεφαλής τον καθηγητή στη Νομική Σχολή του Harvard Lawrence Lessig. Στην Ελλάδα, οι άδειες Creative Commons ξεκίνησαν να διατίθενται τον Οκτώβριο του 2007.

2. Άδειες Creative Commons (CC)

Σε αυτήν την ενότητα εξετάζονται τα εξής θέματα:

- Τι είναι οι άδειες Creative Commons;
- Ποια είναι τα είδη των αδειών Creative Commons;
- Τι σημαίνει μη-εμπορική χρήση;
- Πώς είναι σχεδιασμένες οι άδειες Creative Commons;
- Τι είναι οι άδειες που έχουν μεταφερθεί στις εθνικές δικαιοδοσίες και τι οι άδειες που δεν έχουν μεταφερθεί στις εθνικές δικαιοδοσίες;

2.1 Τι είναι οι άδειες Creative Commons (CC);

Οι άδειες Creative Commons (CC) αποτελούν το πιο διαδεδομένο σύστημα ανοικτής αδειοδότησης ψηφιακών έργων.

Οι άδειες προέρχονται από τον οργανισμό Creative Commons, έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό διεθνούς εμβέλειας ο οποίος στοχεύει στην προώθηση της καλύτερης ταυτοποίησης, διαπραγμάτευσης, και επαναχρησιμοποίησης περιεχομένου με στόχο την ενίσχυση της δημιουργικότητας και της καινοτομίας.

Οι άδειες Creative Commons έχουν σχεδιαστεί για να προσφέρουν ένα ευέλικτο και απλό τεχνολογικό και νομικό εργαλείο σε εκείνους τους δημιουργούς που εκτιμούν ότι η προσβασιμότητα και χρήση των έργων τους έχει μεγαλύτερη αξία από τα οικονομικά οφέλη, ενώ ταυτόχρονα επιθυμούν να διατηρήσουν δικαιώματα επί των έργων τους.

Οι άδειες Creative Commons δεν είναι εναλλακτικές της Πνευματικής Ιδιοκτησίας (Copyright) ούτε υφίστανται εκτός αυτής. Λειτουργούν εντός του συστήματος Πνευματικής Ιδιοκτησίας και επιτρέπουν στους δημιουργούς να προσαρμόσουν τους όρους της πνευματικής ιδιοκτησίας με τον τρόπο που ταιριάζει καλύτερα στις ανάγκες τους. Οι άδειες Creative Commons επιτρέπουν στους δημιουργούς να διανείμουν το έργο τους σε ευρύτερο κοινό έχοντας προκαθορίσει τον τρόπο με τον οποίο το έργο μπορεί να χρησιμοποιηθεί και διατηρώντας παράλληλα την πνευματική ιδιοκτησία. Με άλλα λόγια, η αδειοδότηση ενός έργου με άδεια Creative Commons δεν σημαίνει απώλεια της πνευματικής ιδιοκτησίας από τον κάτοχό της. Ένα ακόμη χαρακτηριστικό των αδειών Creative Commons είναι ότι είναι μη ανακλητές: δεν ανακαλούνται ακόμη και αν ο δημιουργός επιλέξει σε δεύτερο χρόνο να παύσει τη διανομή του έργου του είτε γενικώς είτε με άδεια Creative Commons. Σε μία τέτοια περίπτωση, οι χρήστες δεν χάνουν τα δικαιώματα που τους έχουν εκχωρηθεί και τα οποία συνδέονται π.χ με αντίγραφα του έργου τα οποία απέκτησαν.

2.2 Ποια είναι τα είδη των αδειών Creative Commons;

Οι άδειες Creative Commons συνίστανται από τους ακόλουθους τέσσερεις όρους χρήσης, οι οποίοι συνδυαζόμενοι αυτοσυνεπώς δημιουργήσουν έξι είδη αδειών².

² Το περιεχόμενο είναι προσαρμοσμένο από: Creative Commons. *What is Creative Commons?* Retrieved August 2011 from <http://creativecommons.org/about/downloads/>. This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 3.0 Licence](#).

Όρος/Στοιχείο	Σύμβολο	Επεξήγηση
Αναφορά (Attribution)		<p>Όλες οι άδειες CC εμπεριέχουν το στοιχείο αυτό, βάσει του οποίου όσοι χρησιμοποιούν το έργο, με οποιονδήποτε τρόπο, είναι υποχρεωμένοι να αναφέρουν τον δημιουργό του με τον τρόπο που αυτός έχει καθορίσει. Επιπλέον, η αναφορά στον δημιουργό δεν επιτρέπεται να γίνεται με τρόπο που να υπαινίσσεται ότι αυτός εγκρίνει τη χρήση του έργου του ή τους ίδιους τους χρήστες.</p> <p>Ο δημιουργός ενός έργου ή γενικότερα ο αδειοδότης μπορεί και οφείλει να προκαθορίσει επακριβώς τόσο τον τρόπο με τον οποίο θα γίνεται η αναφορά όσο και τα πρόσωπα στα οποία θα γίνεται. Για παράδειγμα, εάν η χρηματοδότηση κάποιου ερευνητικού προγράμματος έχει γίνει από ένα Πανεπιστήμιο και τα αποτελέσματά του ανήκουν σε αυτό, τότε το Πανεπιστήμιο μπορεί να επιβάλλει την υποχρέωση αναφοράς όχι μόνο στους αντίστοιχους ερευνητές, αλλά και στο ίδιο το Πανεπιστήμιο.</p> <p>Στην περίπτωση που κάποιος θέλει να χρησιμοποιήσει το έργο χωρίς να αναφέρει τον δημιουργό ή τον αδειοδότη ή με τρόπο που υποδηλώνει την έγκρισή του, θα πρέπει προηγουμένως να ζητήσει και να λάβει σχετική άδεια.</p>
Μη Εμπορική Χρήση (Non-Commercial)		<p>Επιτρέπεται σε άλλους η αντιγραφή, διανομή, προβολή, εκτέλεση και τροποποίηση του έργου (εκτός αν έχει επιπλέον επιλεγεί το στοιχείο «Μη Παράγωγο Έργο»), καθώς και χρήση του έργου για οποιονδήποτε άλλο σκοπό πλην του εμπορικού. Στην περίπτωση που κάποιος θέλει να χρησιμοποιήσει το έργο εμπορικά, θα πρέπει προηγουμένως να ζητήσει και να λάβει σχετική άδεια.</p>
Μη Παράγωγο Έργο (No Derivative Works)		<p>Επιτρέπεται σε άλλους η αντιγραφή, διανομή, παρουσίαση και εκτέλεση μόνο πρωτότυπων αντιγράφων του έργου ως έχει. Στην περίπτωση που κάποιος θέλει να τροποποιήσει το έργο θα πρέπει προηγουμένως να ζητήσει και να λάβει σχετική άδεια.</p>
Παρόμοια Διανομή (Share Alike)		<p>Επιτρέπεται σε άλλους η αντιγραφή, διανομή, προβολή, εκτέλεση και τροποποίηση του έργου, υπό τον όρο ότι οποιοσδήποτε τροποποιημένο έργο θα διανέμεται με τους ίδιους όρους. Στην περίπτωση που κάποιος θέλει να διανείμει τα τροποποιημένα έργα με διαφορετικούς όρους, θα πρέπει προηγουμένως να ζητήσει και να λάβει σχετική άδεια.</p>

Ο αυτοσυνεπής συνδυασμός των παραπάνω στοιχείων οδηγεί στις ακόλουθες 6 άδειες Creative Commons. Η παρουσίαση των αδειών γίνεται με κλιμακούμενη σειρά από την πλέον «ανοικτή» στην πλέον «κλειστή».

	Αναφορά (BY)
	Αναφορά-Παρόμοια Διανομή (BY-SA)
	Αναφορά - Όχι Παράγωγο Έργο (BY-ND)
	Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση (BY-NC)
	Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση-Παρόμοια Διανομή (BY-NC-SA)
	Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγο Έργο (BY-NC-ND)

Επιπρόσθετα, στην περίπτωση που ο δημιουργός δεν επιθυμεί να εφαρμόσει κανέναν από τους τέσσερις όρους, τότε μπορεί να παραιτηθεί από το δικαίωμα αναφοράς καθώς και από όλα τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας που σχετίζονται με το έργο μέσω του Creative Commons Zero (CCZero) Waiver³. Πρόκειται για σημείωμα παραίτησης από το περιουσιακό δικαίωμα επί του έργου. Ωστόσο, επειδή σε ορισμένα κράτη, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, τέτοια παραίτηση μπορεί να μην έχει νομική ισχύ το σημείωμα Creative Commons Zero περιέχει διατάξεις που το καθιστούν άδεια στην οποία αδειοδοτείται το σύνολο του περιουσιακού δικαιώματος και εξουσιών χωρίς περιορισμούς ή όρους. Η άδεια αυτή χρησιμοποιείται ιδίως για την αδειοδότηση μεταδεδομένων, όπου οι υποχρεώσεις αναφοράς είναι δύσκολο να τηρηθούν στην πράξη (βλ. Π.χ στη Europeana)⁴. Επιπλέον, στην περίπτωση της χρήσης του CCZero είναι δυνατόν να υπάρχει και μια σειρά από «νόρμες» οι οποίες συνοδεύουν τα μεταδεδομένα του έργου. Οι νόρμες αυτές δεν έχουν χαρακτήρα νομικής δέσμευσης, αλλά, είναι σημαντικές διότι επιτρέπουν σε αυτόν που παρέχει το υλικό να εξηγήσει στους χρήστες πώς θα ήθελε να χρησιμοποιείται το υλικό.

Στην περίπτωση που το υλικό ανήκει στο δημόσιο τομέα, ο πάροχός του έχει τη δυνατότητα να το χαρακτηρίσει ως τέτοιο, δηλαδή ελεύθερο δικαιωμάτων, με τη χρήση του Σήματος Δημοσίου Τομέα (PDM-Public Domain Mark)⁵. Το σήμα αυτό δεν έχει χαρακτήρα σύστασης αλλά απόδειξης, μάλιστα λειτουργεί ως τεκμήριο. Με άλλα λόγια, δεν είναι απαραίτητο να υπάρχει το PDM για να είναι ένα έργο στο Δημόσιο Τομέα, όπως και εάν ένα έργο έχει το

³ <http://creativecommons.org/choose/zero/>

⁴ Παράδειγμα πηγής που έχει αδειοδοτηθεί με CCZero, <http://www.europeana.eu/portal/record/09412/4AAC3556BD7D13B6C3FD2E51A9C2D3502B5476EB.html>

⁵ <http://creativecommons.org/about/pdm>

PDM δε σημαίνει ότι μπαίνει αυτόματα στο Δημόσιο Τομέα, αλλά τεκμαίρεται ως τέτοιο, είναι δηλαδή το σήμα μια ισχυρή ένδειξη ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί χωρίς περιορισμούς. Το PDM χρησιμοποιείται εκτεταμένα από τη Europeana προκειμένου να σημανθεί περιεχόμενο που έχει ψηφιοποιηθεί και το οποίο βρίσκεται στο δημόσιο τομέα και άρα είναι ελεύθερο δικαιωμάτων⁶. Και στην περίπτωση έργων που ανήκουν στο Δημόσιο Τομέα, μπορεί να προστεθούν νόρμες που δεν έχουν χαρακτήρα νομικής δέσμευσης αλλά περιγράφουν σε τι συνίσταται η χρηστή χρήση του έργου.

2.3 Τι σημαίνει μη-εμπορική χρήση;

Ο όρος Creative Commons Μη-Εμπορική χρήση (NC) επιτρέπει σε άλλους να αντιγράψουν, διανείμουν, παρουσιάσουν και να εκτελέσουν το έργο και παράγωγα έργα που βασίζονται στο αρχικό, ωστόσο, οι ενέργειες αυτές δεν επιτρέπεται να γίνουν για εμπορικούς σκοπούς.

Γενικά, τι ακριβώς σημαίνει ο όρος Μη-Εμπορική χρήση δεν είναι απολύτως ορισμένο. Επιπλέον, δεδομένου ότι οι άδειες Creative Commons μετρούν λίγα χρόνια ζωής, δεν υπάρχει εκτεταμένη νομολογία η οποία θα μπορούσε να βοηθήσει στην ερμηνεία αυτού του όρου. Τέλος, η έννοια της μη εμπορικής χρήσης προσδιορίζεται διαφορετικά σε διαφορετικές χώρες. Η αρχική θέση του οργανισμού Creative Commons ήταν πως ο όρος “Μη Εμπορικό” θα έπρεπε να παραμείνει μη-προσδιορισμένος, έτσι ώστε οι ίδιες οι κοινότητες να χτίσουν τον δικό τους ορισμό, και, αν χρειαστεί, να προσφύγουν στα δικαστήρια ώστε να τεθούν τα όρια για το τί ακριβώς σημαίνει ο όρος.

Διάφορες ερμηνείες για τον όρο μη-εμπορικό περιλαμβάνουν τα εξής:

1. Η πιο ακραία ερμηνεία του όρου «μη εμπορικό» είναι ότι δεν θα πρέπει να υπάρχει καμία οικονομική συναλλαγή ως μέρος της χρήσης του υλικού ανεξαρτήτως του αν τα χρήματα αποτελούν κέρδος, αποζημίωση ή εξισορρόπηση του οριακού κόστους. Η ερμηνεία αυτή προέρχεται από την κοινότητα του ανοιχτού λογισμικού, ωστόσο, δεν αποτελεί καθιερωμένη ερμηνεία του όρου, ειδικά στον εκπαιδευτικό χώρο (Hofman, 2009).
2. Σύμφωνα με μία άλλη θεώρηση η μη εμπορική χρήση καθορίζεται από το είδος του χρήστη και όχι από το αν υπάρχει οικονομική συναλλαγή. Για παράδειγμα, μερικοί θεωρούν οποιαδήποτε χρήση ενός αδειοδοτημένου έργου από μια εταιρεία ως εμπορική, και οποιαδήποτε χρήση αδειοδοτημένου έργου από μη κερδοσκοπικό οργανισμό ως μη εμπορική. Στο πλαίσιο αυτού του ορισμού, ορισμένοι αδειοδότες προερχόμενοι από την εκπαιδευτική κοινότητα θεωρούν ότι το να χρεώνουν για το εκπαιδευτικό υλικό επιτρέπεται ακόμη και υπό τον όρο της Μη-Εμπορικής χρήσης.

Το Ινστιτούτο Τεχνολογίας της Μασαχουσέτης (MIT) στα Ανοικτά Μαθήματα (OCW) δηλώνει ότι «Ο καθορισμός του εμπορικού σκοπού έναντι του μη εμπορικού εξαρτάται από την χρήση και όχι από τον χρήστη». Επομένως, σύμφωνα με το MIT-OCW, οι εμπορικές εταιρείες μπορούν, ανά περίπτωση, να χρησιμοποιούν υλικό με τον όρο Μη-Εμπορική χρήση. Για παράδειγμα, δεν επιτρέπεται σε μία εμπορική εκπαιδευτική επιχείρηση να προσφέρει μαθήματα βασισμένα στα Ανοικτά Μαθήματα του MIT εάν οι μαθητές πληρώνουν αντίτιμο για

⁶ Βλ. Π.χ.

http://www.europeana.eu/portal/record/09411/C923D7485D9B17865EA2FA8BDD147C343E915A33.html?start=3&query=RIGHTS%3A*mark*&qf=TYPE:IMAGE&startPage=1&rows=12 με περιεχόμενο από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου.

τα μαθήματα με σκοπό η επιχείρηση να βγάλει κέρδος, αλλά, επιτρέπεται η επιβολή εύλογων χρεώσεων για την κάλυψη πιθανών εξόδων αναπαραγωγής των μαθημάτων αυτών.

Παρομοίως, στον οδηγό Commonwealth of Learning Copyright Guidelines εξετάζεται ειδικά ο όρος της Μη-Εμπορικής χρήσης και γίνεται διαχωρισμός ανάμεσα στο κέρδος (οπότε η χρήση θεωρείται εμπορική) και το κόστος για τα λειτουργικά έξοδα (οπότε η χρήση θεωρείται μη εμπορική). Με βάση αυτό τον ορισμό, μία εταιρεία ή ένας μη-κερδοσκοπικός οργανισμός μπορεί να χρεώνει για τα έξοδα εγγραφής και αντιγραφής του υλικού και, γενικά, για έξοδα που προκλήθηκαν κατά την προσαρμογή, αντιγραφή και διανομή του υλικού - εφόσον δεν έχει αποκτηθεί κέρδος.

3. Τέλος, υπάρχει η θεώρηση ότι η δόσοληψία είναι εξ ορισμού μη-εμπορική εάν δεν γίνεται με σκοπό το κέρδος. Παρ' ότι η ερμηνεία αυτή ακούγεται προφανής, η έννοια του σκοπού είναι νομικά πολύπλοκη και δύσκολα αποδείξιμη σε δικαστήριο. Στην πράξη, αν μια μη εμπορική χρήση φτάσει ποτέ σε δικαστήριο, το δικαστήριο θα εξετάσει την πρόθεση του αδειοδότη όταν καθόριζε τη σημασία του όρου, και, πιθανότατα, τι ακριβώς κατάλαβε ο αδειοδόχος πως σημαίνει ο όρος. Οι ασυμφωνίες στην αντίληψη του όρου Μη-Εμπορική χρήση οδήγησε τον οργανισμό Creative Commons να διεξάγει το 2008 μια έρευνα κοινότητας με σκοπό την αποτύπωση των διαφορετικών ερμηνειών του συγκεκριμένου όρου. Η έρευνα κατέδειξε ότι διαφορετικές κοινότητες είχαν αναπτύξει διαφορετικές ερμηνείες του όρου και ότι κάθε κοινότητα δεν είχε απαραίτητα σεβαστεί τους ορισμούς των άλλων κοινοτήτων.

Στην καταληκτική αναφορά του 2009 εξετάζονται διάφορα πιθανά σενάρια, όπως εάν ο χρήστης είναι ένας "επιτρεπόμενος μη εμπορικός χρήστης", δηλαδή φυσικό πρόσωπο, μη κερδοσκοπικό εκπαιδευτικό ίδρυμα ή βιβλιοθήκη, καθώς και αν το έργο έχει χρησιμοποιηθεί σε (ή σε σχέση με) διαφήμιση, αν υπάρχει οικονομική συναλλαγή, και ποιες παράγωγες χρήσεις έχουν προκύψει από το έργο. Η αναφορά αυτή μπορεί να βοηθήσει τους χρήστες να κατανοήσουν καλύτερα τι συνιστά ή δεν συνιστά επιτρεπόμενη μη-εμπορική χρήση, ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, τα δικαστήρια και όχι ο οργανισμός Creative Commons έχουν τον τελικό λόγο για το τι σημαίνει μη Εμπορική χρήση.

Λόγω των ποικίλων ερμηνειών του όρου Μη-Εμπορική χρήση υπάρχει ανησυχία ότι ο όρος είναι ενδεχομένως ασύμβατος με τις υπόλοιπες άδειες Creative Commons, (βλέπε Moller 2006). Και πράγματι, σε πρακτικό επίπεδο είναι πιο δύσκολο να επαναχρησιμοποιηθεί περιεχόμενο αυτού του τύπου. Για παράδειγμα, περιεχόμενο που έχει αδειοδοτηθεί με την άδεια Creative Commons Παρόμοια Διανομή (CC-BY-SA), η οποία δεν εισάγει περιορισμούς ως προς την εμπορική χρήση, δεν μπορεί να συνδυαστεί με περιεχόμενο το οποίο έχει αδειοδοτηθεί με την άδεια Creative Commons Μη-Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή (CC-BY-NC-SA).

Μάλιστα, οι επικριτές του όρου Μη-Εμπορική χρήση ισχυρίζονται ότι ο όρος είναι επιζήμιος επειδή περιορίζει το περιεχόμενο μέσω του περιορισμού της επαναχρησιμοποίησης, δημιουργώντας ένα σημαντικό εμπόδιο στην εξέλιξη του ανοικτού περιεχομένου στην εκπαίδευση, και παρεμποδίζει την ανάπτυξη νέων οικονομικών μοντέλων προστιθέμενης αξίας γύρω από το ανοικτό περιεχόμενο.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα παραπάνω, στα πλαίσια του Έργου «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών» (2012-2015) ακολουθείται ο εξής ορισμός του όρου Μη-Εμπορική χρήση:

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο.
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο.
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο.

Ο ορισμός αυτός αναγράφεται στο λεγόμενο «Σημείωμα Αδειοδότησης», το οποίο αποτελεί μέρος των αρχείων που συνιστούν το εκπαιδευτικό υλικό των Ανοικτών Ακαδημαϊκών Μαθημάτων.

2.4 Πώς είναι σχεδιασμένες οι άδειες Creative Commons;

Προκειμένου οι Άδειες Creative Commons να είναι εύκολα κατανοητές και νομικά δεσμευτικές, και προκειμένου να είναι εύκολος ο εντοπισμός έργων τα οποία έχουν αδειοδοτηθεί με άδεια CC, ο σχεδιασμός των αδειών CC περιλαμβάνει τα ακόλουθα τρία επίπεδα: ⁷

Επίπεδο αναγνώσιμο από Νομικούς – Νομικός Κώδικας (Legal Code): Κάθε άδεια ξεκινάει όπως ένα παραδοσιακό νομικό κείμενο, γραμμένο στη γλώσσα και τη μορφή που οι περισσότεροι νομικοί αναγνωρίζουν.

Επίπεδο Αναγνώσιμο από μη Νομικούς (Human – Readable): Καθώς οι περισσότεροι δημιουργοί δεν έχουν νομικές γνώσεις, οι άδειες Creative Commons είναι διαθέσιμες και σε μια μορφή που απευθύνεται σε άτομα που δεν είναι νομικοί. Το επίπεδο αυτό αναφέρεται ως Commons Deed (επίσης γνωστό και ως αναγνώσιμη από ανθρώπους (human-readable)) εκδοχή της άδειας και αποτελεί μία εύχρηστη αναφορά για τους αδειοδότες και αδειοδόχους, συνοψίζοντας και εκφράζοντας μερικούς από τους πιο σημαντικούς όρους και συνθήκες της άδειας.

Επίπεδο Αναγνώσιμο από Μηχανές (Machine-Readable): Το επίπεδο αυτό περιλαμβάνει μία μηχαναγνώσιμη έκδοση της άδειας, στην οποία περιέχεται μία περίληψη των βασικών ελευθεριών και υποχρεώσεων, γραμμένη σε μορφή που γίνεται αντιληπτή από τα λειτουργικά συστήματα, τις μηχανές αναζήτησης και άλλες τεχνολογίες του Διαδικτύου. Το επίπεδο αυτό είναι που επιτρέπει τον εντοπισμό περιεχομένου αδειοδοτημένου με άδεια CC χρησιμοποιώντας, μεταξύ άλλων, Google, Yahoo, Flickr, Wikimedia Commons κ.λ.π.

2.5 Ποιες είναι οι προσαρμοσμένες και ποιες οι γενικές άδειες;

Όταν εξετάζετε ένα συγκεκριμένο έγγραφο ή έργο που έχει αδειοδοτηθεί με CC, μπορείτε να βρείτε ότι αναφέρεται σε προσαρμοσμένες (ported) ή γενικές (unported) άδειες. Η αναφορά βρίσκεται στο κείμενο του επιπέδου που είναι αναγνώσιμο από νομικούς (νομικός κώδικας).

⁷ Το περιεχόμενο προέρχεται από: Creative Commons. *About the Licences*. Αύγουστος 2011 από <http://creativecommons.org/about/licenses/>. Το έργο αυτό υπόκειται σε άδειες [Creative Commons Attribution 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Το ρήμα “προσαρμόζω” (port) αναφέρεται στην προσαρμογή των δεδομένων έτσι ώστε να ταιριάζουν σε μια συγκεκριμένη τεχνολογική και πολιτική δικαιοδοσία /έδαφος/περιβάλλον.

Οι **γενικές άδειες** (unported) είναι άδειες οι οποίες δεν σχετίζονται με μία συγκεκριμένη δικαιοδοσία (π.χ. χώρα). Δεν αναφέρουν το δίκαιο κάποιας συγκεκριμένης δικαιοδοσίας.

Οι γενικές εκδοχές είναι γραμμένες σύμφωνα με τις Διεθνείς Συνθήκες Π.Ι., επομένως, θεωρητικά, είναι συμβατές με όλες τις νομοθεσίες Π.Ι. σε διάφορες χώρες. Λόγω των λεπτών διαφορών τόσο στα νομικά συστήματα όσο και στο πώς διάφορες χώρες ερμηνεύουν τις διάφορες διεθνείς συνθήκες για την πνευματική ιδιοκτησία, οι γενικές άδειες μπορούν να περιλαμβάνουν ή να αποκλείουν όρους οι οποίοι είτε δεν είναι νομικά δεσμευτικοί, είτε χωρίς νόημα νομικά, σε κάθε συγκεκριμένη δικαιοδοσία - και επομένως μερικές πλευρές της άδειας μπορεί να μην ευθυγραμμίζονται τελείως με τους νόμους συγκεκριμένης δικαιοδοσίας.

Ο οργανισμός Creative Commons συνεργάζεται με δικηγόρους ανά τον κόσμο για να προσαρμοστούν οι άδειες σε τοπικές ιδιαιτερότητες ή διαφορετικά νομοθετικά συστήματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Η διαδικασία προσαρμογής (port) περιλαμβάνει τόσο γλωσσολογική μετάφραση των αδειών όσο και νομική προσαρμογή τους σε συγκεκριμένες δικαιοδοσίες. Αυτές οι **προσαρμοσμένες άδειες** (ported) είναι σχεδιασμένες ώστε να έχουν τις ίδιες συνέπειες οπουδήποτε στον κόσμο, ενώ ταυτόχρονα ακολουθούν τις νομικές συμβάσεις συγκεκριμένων δικαιοδοσιών, έτσι ώστε να μπορούν να γίνουν κατανοητές εύκολα και να χρησιμοποιηθούν από την τοπική κοινότητα. Επομένως, η χρήση των αδειών που είναι ορισμένες με βάση την δικαιοδοσία έχουν αρχίσει σε μερικές περιπτώσεις να αντικαθιστούν τις προσαρμοσμένες άδειες.

Για να αποφασίσετε εάν θέλετε να χρησιμοποιήσετε μία γενική ή προσαρμοσμένη άδεια αναρωτηθείτε ποιο θεωρείτε ως κύριο ακροατήριο του έργου σας. Είναι συγκεντρωμένο σε μία χώρα;

Ανεξάρτητα από το αν έχετε επιλέξει μία προσαρμοσμένη ή γενική άδεια, όλες οι άδειες Creative Commons είναι δημόσιες άδειες, που σημαίνει ότι σε όλο τον κόσμο ο καθένας μπορεί να χρησιμοποιήσει το έργο, εφ' όσον ακολουθεί τους όρους της άδειας. Ο νομικός κώδικας διαφέρει, αλλά η μόνη διαφορά στην έκδοση της άδειας που είναι αναγνώσιμη από μη νομικούς είναι η παρουσία του ονόματος της χώρας και της σημαίας - π.χ. Σύγκριση (γενική) <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/> και (προσαρμοσμένη) <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/za/>.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, «Ανάπτυξη Ανοικτού Ακαδημαϊκού Μαθήματος. Εκπαιδευτικό υλικό και πνευματικά δικαιώματα. Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα – Βασικά σημεία του νομικού πλαισίου που διέπει τα πνευματικά δικαιώματα». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: [σύνδεσμο μαθήματος](#).

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

- Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:
- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό αποτελεί ελληνική μετάφραση και προσαρμογή στα ελληνικά δεδομένα τμήματος του κάτωθι εντύπου:

South African Institute for Distance Education – OER Africa (2011). OER Copyright and Licensing Toolkit: A guide for higher education institutions interested in creating and using Open Educational Resources. Johannesburg: Saide.

ISBN: 978-0-620-53055-2

© 2012 Saide

Permission is granted under a Creative Commons Attribution licence to replicate, copy, distribute, transmit, or adapt this work freely provided that attribution is provided as illustrated in the citation above. To view a copy of this licence visit <http://creativecommons.org/licences/by/3.0/> or send a letter to Creative Commons, 559 Nathan Abbott Way, Stanford, California, 94305, USA.

South African Institute for Distance Education (Saide)

OER Africa

PO Box 31822

Braamfontein, 2017

Johannesburg

South Africa

Fax: +27 11 403 2813

E-mail: info@saide.org.za

Website: www.saide.org.za | www.oerafrica.org

Ο σύνδεσμος του πρωτότυπου έργου είναι ο ακόλουθος:

<http://www.oerafrica.org/copyright/CopyrightandLicencingToolkit/tabid/1781/Default.aspx>

Χρηματοδότηση

- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

